

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ประการแรก เพื่อศึกษาพฤติกรรมและทัศนคติของการดูแลสุขภาพของลูกจ้าง และประการที่สอง คือ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพของลูกจ้างในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

วัตถุประสงค์แรก เพื่อศึกษาพฤติกรรม และทัศนคติของการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกับลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรม ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 300 ราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในช่วงระหว่าง วันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2545 ลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ มีอาการไข้หรือเจ็บป่วย ดังนี้ เคยเป็นหวัด ร้อยละ 86.7 ประสบอุบัติเหตุและรับบาดเจ็บ ร้อยละ 24.7 โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร ร้อยละ 40.3 โรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ ร้อยละ 12.0 โรคผิวหนัง ร้อยละ 13.0 เนื้องอกหรือมะเร็ง ร้อยละ 0.3 โรคไข้เลือดออก ร้อยละ 1.0 และโรคเหงือกหรือฟัน ร้อยละ 31.0 และลูกจ้างไปใช้บริการทางการแพทย์ ดังนี้ กรณีเป็นไข้หวัด ร้อยละ 55.8 ประสบอุบัติเหตุและบาดเจ็บ ร้อยละ 74.3 เป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินอาหาร ร้อยละ 59.5 โรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ ร้อยละ 6.94 โรคผิวหนัง ร้อยละ 71.8 โรคเนื้องอกหรือมะเร็ง ร้อยละ 100.0 และโรคเหงือกหรือฟัน ร้อยละ 75.3 จากอาการไข้และบาดเจ็บและการใช้บริการทางการแพทย์ของลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือได้ ทำให้พบว่า ลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือไปใช้บริการทางการแพทย์เป็นจำนวนมาก คือ ร้อยละ 75.3

พฤติกรรมดูแลสุขภาพ

สำหรับการพบแพทย์หรือการใช้บริการอื่นๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการตรวจตรวจสุขภาพเพื่อค้นหาปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิด หรือเพื่อป้องกันก่อนที่จะเกิดโรคอย่างน้อยปีละครั้ง (ร้อยละ 73.3) เคยใช้สิทธิรักษาในโครงการประกันสังคม (ร้อยละ 75.3) และเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพจากบุคลากรสาธารณสุข (ร้อยละ 50.3) และซื้อยาตามร้านขายยาทั่วไป (ร้อยละ 69.0)

สำหรับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง นั้น พบว่า ลำดับแรก เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ (ร้อยละ 74.7) ลำดับที่สอง นิยมออกกำลังกาย (ร้อยละ 60.0) ลำดับที่สาม ไม่สูบบุหรี่ (ร้อยละ 57.7)

ทัศนคติต่อการดูแลสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาการเข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลหรือพบแพทย์ และการรักษาพยาบาลด้วยวิธีอื่นๆ ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

เหตุการณ์เข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลหรือการพบแพทย์ลำดับแรก สถานพยาบาลอยู่ใกล้บ้าน (ร้อยละ 56.3) ลำดับที่สอง เพราะสถานพยาบาลอยู่ในเครือข่ายประกันสังคม (ร้อยละ 47.3) ลำดับที่สาม มีความมั่นใจในการดูแลและรักษา (ร้อยละ 35.3)

เหตุการณ์ไม่เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลลำดับแรก มีอาการเจ็บป่วยไม่รุนแรง (ร้อยละ 69.7) ลำดับที่สอง สามารถซื้อยามารักษาได้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 43.3) ลำดับที่สาม สถานพยาบาลให้บริการผู้ป่วยไม่ดี (ร้อยละ 33.3)

เหตุผลในการซื้อยาจากร้านค้าทั่วไปลำดับแรก กลุ่มตัวอย่างมีความสะดวกในการซื้อ (ร้อยละ 47.7) ลำดับที่สอง เพราะสามารถหาซื้อได้ง่ายไม่ต้องใช้ใบสั่งแพทย์ (ร้อยละ 26.7) ลำดับที่สาม มีความรวดเร็วกว่าไปซื้อจากร้านขายยาโดยตรง (ร้อยละ 26.0)

วัตถุประสงค์ที่สอง เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับลูกจ้างในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือชุดเดียวกับวัตถุประสงค์แรก เนื่องจากตัวแปรตาม (Dependent variable) หรือการใช้บริการทางการแพทย์มีทางเลือก 2 ทาง คือ ใช้บริการ และไม่ใช้บริการ ดังนั้นการประมาณค่าการตัดสินใจในการวิจัยครั้งนี้เลือกใช้แบบจำลองโลจิท (Logit model) ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพด้วยการใช้บริการทางการแพทย์ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 คือ เพศ (Sex) และระดับการศึกษา (Ed)

จากผลการศึกษาทั้งสองวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kasl and Cobb (1996 อ้างใน สุนทร ศรีโกสัย, 2539) และแนวคิดเกี่ยวกับตัวกำหนดการใช้บริการสุขภาพ (Determinants of Health Service Utilization) ของ Anderson, Kravits and Anderson (1975, อ้างใน กุศลสุนทรธาดา และวรชัย ทองไทย, 2539) ที่ระบุว่าพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ จะมีผลต่อการเลือกวิธีดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง และผลการศึกษาบางประการสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับตัวกำหนดการใช้บริการสุขภาพ (Determinants of Health Service Utilization) ของ Anderson, Kravits and Anderson (1975 อ้างใน กุศล สุนทรธาดา และวรชัย ทองไทย, 2539) ที่ระบุว่า ปัจจัยทางประชากรและปัจจัยทางด้านสังคมเป็นปัจจัย โน้มนำไปสู่การใช้บริการสุขภาพ

5.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาพฤติกรรมดูแลสุขภาพของลูกจ้างในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ทำให้เห็นแนวโน้มว่า การใช้บริการทางการแพทย์ คือ การไปรับการรักษาพยาบาลหรือพบแพทย์ เป็นผลมาจากการได้รับสิทธิรับการรักษาจากสถานพยาบาลในโครงการประกันสังคม และการมีทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษามีข้อสังเกตสำหรับเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิรักษาพยาบาลในโครงการประกันสังคมให้แก่พนักงานเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ลูกจ้างเหล่านี้หันไปใช้บริการทางการแพทย์เพื่อการดูแลสุขภาพทัดเทียมกันทั้งลูกจ้างเพศชายและหญิง ผู้มีสถานภาพโสดหรือสมรส และผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่าทัดเทียมกัน

2. กรณีที่ผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จัดสวัสดิการตรวจสุขภาพเพื่อค้นหาปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคหรือเพื่อป้องกันก่อนที่จะเกิดโรคให้แก่ลูกจ้างเป็นประจำปีละครั้ง ผู้ประกอบการควรใช้โอกาสดังกล่าว สำหรับการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพให้แก่ลูกจ้างจากบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อให้เกิดความตระหนักและความจำเป็นในการดูแลสุขภาพ ตลอดจนการใช้บริการทางการแพทย์ เห็นความสำคัญของการใช้สิทธิประโยชน์เข้ารับการรักษาพยาบาลในโครงการประกันสังคม และที่สำคัญเพื่อสร้างทัศนคติต่อการดูแลสุขภาพของตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม

5.3 ข้อจำกัดในการศึกษา และข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูนเท่านั้นไม่สามารถนำมาเป็นข้อสรุปในภาพรวมของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของลูกจ้างที่ทำงานในนิคมอุตสาหกรรมอื่นได้ แต่อย่างไรก็ตามผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในนิคมอุตสาหกรรมได้ดีพอสมควร ดังนั้นข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ในประเด็นเดียวกันนี้ควรขยายพื้นที่ศึกษาไปยังนิคมอุตสาหกรรมที่อยู่ในภูมิภาคหรือพื้นที่อื่นๆ เพื่อที่จะทราบแนวโน้มพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของลูกจ้างในภาพรวมได้